

Helsinki 24.11.2016

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi
(HE arvonlisäverolain muuttamisesta VM 014:00/2016)

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta

Oheistamme Sosiaalialan Työnantajat ry:n lausunnon otsikkoasiassa.

Lakiesityksessä ehdotetuilla säännöksillä toteutettaisiin arvonlisäverolainsäädäntöön tarvittavat muutokset, jotka aiheutuvat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä aluehallinnon uudistuksesta (sote -uudistus).

Esitysluonnoksen mukaan arvonlisäverolakiin lisättäisiin säännökset maakuntien ja niiden palvelulaitosten arvonlisäverokohtelusta. Käytännössä tavoitteena on parantaa maakuntien ja niiden palvelulaitosten toiminnan hankinta- ja kilpailuneutraliteettia valtion talousarviomenettelyn kautta.

Sosiaalialan Työnantajat pitää myönteisenä, että lakiesityksessä on pyritty kiinnittämään huomiota eri toimijoiden (julkinen sektori, yritykset ja kolmas sektori) väliseen kilpailuneutraliteettiin asettamalla toimijat keskenään lähtökohtaisesti samanarvoiseen asemaan. Asian toteutumisesta käytännössä voidaan kuitenkin arvioida tarkasti vasta sitten kun sote -uudistuksen toteuttamiseen liittyvät lukuisat yksityiskohdat ovat tiedossa. Kun sote -uudistuksen toteutumisesta mitä ilmeisimmin tullaan arvioimaan jonkun ajan päästä sen toimeenpanosta, tulee tässä arvioinnissa ottaa huomioon myös arvonlisäverotuksen näkökulma.

Meneillään olevan valmisteluvaiheen kaavailujen mukaan julkisen sektorin markkinoilla tapahtuva toiminta tulisi yhtiöittämään vaihteittain useamman vuoden kuluessa. Sosiaalialan Työnantajien näkemyksen mukaan tulisi ns. laajan valinnanvapauden piirissä oleva julkisen sektorin toiminta yhtiöittää heti sote -uudistuksen toimeenpanon alussa 1.1.2019 lähtien.

Kilpailuneutraliteetin yleisesti ja erityisesti verotukseen liittyvien tasapuolisten lähtökohtien tulee toteutua sekä maakuntien tekemien palveluiden tuottamista koskevien sopimusten (ns. laajan valinnan vapauden palvelut) sekä maakuntien palvelulaitosten tekemien hankintasopimusten kattamassa toiminnassa. Käsityksemme mukaan tällä lainsäädännöllä ei ole tarkoitus muuttaa nykyistä tilannetta, jossa kunta saa ostoistaan ns. laskennallisen palautuksen. Pidämme

sinällään hyväksyttävänä menettelynä sitä, että nykyinen järjestelmä korvataan uudella talousarviomenettelyn kautta toteutettavalla menettelyllä kun sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirtyvät 1.1.2019 lukien kunnilta maakunnille. Verotuksen ei tule vaikuttaa hankintamuodon valintaan.

Esityksen mukaan talousarviomenettelyä sovellettaisiin palvelulaitoksen tekemiin hankintasopimuksiin mutta ei palveluihin, jotka myydään kilpailulla aloilla. Sinänsä pidämme oikeana lähtökohtana, että kilpailuilla aloilla toimivat julkiset yhtiöt ja yksityiset yhtiöt ovat samassa asemassa. "Asiakasseteliväylä" ja "hankintaväylä" tuottavat kuitenkin toisiinsa rinnastettavia sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita ja myös niiden tulee olla keskenään veroneutraalit. Julkisesti rahoitettujen palveluiden tuotantotapa tulee aina valita siten, että hinta/laatusuhteeltaan tehokkain toimintatapa on käytössä.

Käsityksemme mukaan ns. laajavalinnanvapaus soveltuu hyvin suureen osaan sekä sosiaali- että terveystaloudellisia palveluita sekä perus- että erikoistaloudella. Vastaavaa palvelutuotantoa on jo nyt olemassa monissa palveluissa sekä perus- että erikoistaloudella.

Kiinteistöjen osalta toteamme, että nyt kuntaomistuksessa olevien kiinteistöjen käyttöoikeuksien luovutukset tulee olla mahdollisia sekä julkisille että yksityisille käyttäjille. Kiinteistöjen arvonnäkökulmaan liittyvät menettelyt tulee olla neutraalit olipa kyseessä maakunnan palvelulaitoksen alainen toiminta tai ns. laajan valinnanvapauden piiriin kuuluva toiminta.

Kotipalvelujen tukipalvelujen osalta haluamme erityisesti tuoda esiin em. palveluiden valvonnan järjestämisen ja arvonnäkökulmaan välisen yhteyden. Sote- ja maakuntauudistuksen rinnalla valmistelussa on myös uusi (osaltaan aikaisemmat erilliset yksityisiä sosiaalipalveluita ja yksityisiä terveystaloudellisia palveluita koskevat lait korvaava) sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluiden tuottamista koskeva laki. Tässä yhteydessä asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisia kotihoidon tukipalveluiden tuottajia koskevaa ilmoitusmenettelyä tullaan ehdotuksen mukaan uudistamaan siten, että näiden tukipalvelujen osalta ei jatkossa olisi enää ilmoitusvelvollisuutta kotikunnalle.

Nykyinen lupamenettely tullaan sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluiden tuottamista koskevan lakiehdotuksen mukaan korvaamaan rekisteröintimenettelyllä. Kannatamme itse menettelyä ja sitä, että rekisteröitäviksi tulevat sekä julkiset että yksityiset yksiköt.

Pelkästään tukipalveluita tuottavat tekevät olemassa olevan lainsäädännön mukaisesti ilmoituksen kuntaan (Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011, 11 §). Sosiaali- ja terveydenhuollon siirtyessä 1.1.2019 lähtien nyt valmistelussa olevien sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevien lakiehdotusten mukaan maakuntiin, tulee tämä ilmoittamismenettely siis muuttumaan (lakiluonnos sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluiden tuottamisesta). Tätä valvontatehtävää ei ole lakiesityksissä esitetty myöskään maakunnan tehtäviin.

Arvonlisäverolainsäädännön näkökulmasta on välttämätöntä, että viranomaisvalvonta ilmoituksenvaraisten sosiaalipalveluna tuotettavien tukipalveluiden osalta on selkeästi määriteltä, jotta niitä voidaan tuottaa loppuasiakkaan näkökulmasta arvonlisäverottomasti. Nämä siivous-, ateriat-, asiointi- jne. palvelut tukevat keskeisellä tavalla asiakkaan kotona selviytymistä. Näiden palveluiden avulla voidaan myöhentää sitä, että asiakkaat joutuisivat siirtymään raskaampien palveluiden piiriin.

Ilmoituksenvaraisia tukipalveluita tuottavat pääosin mikro- ja pienyritykset.

Sosiaali- ja terveysministeriö on todennut sosiaali- ja terveystalveluiden tuottamista koskevan lakiluonnoksen perusteluteksteissä, että esitetyllä lailla ei ole tarkoitus muuttaa tukipalveluiden verotuskohtelua. Kirjauksen perustelut ovat edellä mainitut ja ne on myös laajalti tiedostettu. Tämän hetken ongelmana on se, että tähän mennessä viranomaisen toimesta ei ole esitetty, miten em. palveluiden valvonta tul-taisiin käytännössä järjestämään siten, että loppuasiakkaat voivat saada palvelunsa ilman arvonlisäveroa kuten tällä hetkellä tapahtuu ja että verolainsäädännön edellyttämä valvonta toteutuu.

Lisätiedot johtava elinkeinoasiantuntija Aino Närkki, 0400 43643

Sosiaalialan Työnantajat ry

www.sosiaaliala.fi

Sosiaalialan Työnantajat ry on yksityisen sosiaalialan etujärjestö toimiala- ja työsuhteasioissa. Liitto valvoo alan työnantajien yhteisiä etuja, neuvottelee työehtosopimukset ja antaa työoikeudellista sekä elinkeinopoliittista asiantuntija-apua. Liittoon kuuluu noin 1 300 jäsenyönantajaa, joiden palveluksessa on yli 45 000 työntekijää. 1.1.2017 alusta lähtien Sosiaalialan Työnantajien ja Terveystalvelualan Liiton toiminnot yhdistyvät uudeksi liitoksi, jonka nimi tulee olemaan Hyvinvointialan liitto.